

Utlåtande 2014:48 RVII (Dnr 325-162/2013)

**Långsiktiga villkor för kvinnojourerna och bättre
möjligheter för våldsutsatta kvinnor att komma
vidare och få en trygg bostad**

Motion (2013:10) av Inger Stark och Jackie Nylander (båda V)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2013:10) av Inger Stark och Jackie Nylander (båda V) om
långsiktiga villkor för kvinnojourerna och bättre möjligheter för
våldsutsatta kvinnor att komma vidare och få en trygg bostad besvaras med
vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Inger Stark och Jackie Nylander (båda V) anser i en motion att kvinnojourerna
måste få helt andra villkor än de som gäller i dagsläget och föreslår en rad
åtgärder som bland annat omfattar att jourerna ska få ekonomiskt stöd för att ta
emot papperslösa.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden,
socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd,
Södermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Alla Kvinnors Hus,
Stockholms tjejjour och Systerjouren Somaya. Stockholm Stadshus AB har i

sin tur remitterat ärendet till AB Stockholmshem, AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder, Bostadsförmedlingen i Stockholm AB.

Exploateringsnämnden, Alla kvinnors hus och Systerjouren Somaya har avstått från att svara på remissen.

Stadsledningskontoret anser att då det i dagsläget finns möjlighet för frivilliga organisationer att öppna kvinnojourer och att de vid ökad efterfrågan kan utöka sin verksamhet är det inte aktuellt att uppdra åt socialnämnden att öppna ytterligare ett kriscentrum i norra Stockholm.

Socialnämnden anser att stadens medborgare ska få insatser av god och likvärdig kvalitet oavsett var i staden de bor. Nämnden medverkar till detta genom att ta fram stadsövergripande program mot våld i nära relationer, riktlinjer för socialtjänstens handläggning av denna typ av ärenden samt nätverksträffar med stadsdelsförvaltningarna, dels med närmast ansvariga chefer, dels med handläggarna. Nämnden följer årligen upp de kvinnojourer som har bidrag från nämnden genom att titta på bemanning och kompetens, lokaler, skydd och stöd och barnperspektivet.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att det finns behov av en översyn av regelverk för tillsyn och kvalitetssäkring av kvinnojourernas verksamheter. Ett centralt ramavtal med vissa kvinnojourer bör undersökas vidare. Risken är att kvaliteten på insatser för våldsutsatta kvinnor med barn varierar inom stadens förvaltningar varför kommande riktlinjer för handläggning av dessa ärenden välkomnas.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att kriscentrum inte ska få ett riktat uppdrag att ta emot papperslösa, då man måste följa det aktuella regelverk som finns. Troligtvis skulle förslaget inte innebära någon reell förändring av antalet papperslösa våldsutsatta kvinnor som söker hjälp, utifrån deras rädsla att bli utvisade.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att kvinnor som utsätts för våld i nära relationer många gånger har behov av skydd och stöd både på kort och på lång sikt för att kunna leva ett liv utan våld. Insatsen skyddat boende är en av de viktigaste insatserna som socialnämnden kan erbjuda våldsutsatta kvinnor för att de ska kunna förändra sin situation. Det är därför angeläget att socialnämnden kan erbjuda denna målgrupp adekvata boendeformer med tillräckliga skyddsanordningar både i det akuta skedet och på längre sikt.

Stockholms Stadshus AB anser att våldsutsatta kvinnor som bor i Stockholm har rätt till förtursbostad om hotet är allvarligt och resurser till egenhjälp saknas, men att det är svårt att få tag på lägenheter till rimliga hyror efter jourboende. Man föreslår därför bland annat att byggandet till rimliga hyror utökas väsentligt i Stockholms stad.

AB Stockholmshem anser att då byggkostnader styrs av hur bra upphandlingar bolaget kan göra och med vilken standard bolaget vill bygga så bygger man ett relativt stort antal hyresrätter med rimliga hyror. Bolaget har inga andra sätt att bygga bostäder på än alla andra.

AB Familjebostäder anser att man tar ett stort ansvar i arbetet med att erbjuda försöks- och träningslägenheter, men ser samtidigt att fler aktörer bör ta sitt ansvar. Samarbetsformer mellan staden och övriga kommuner i länet kan möjligen vara en väg att gå för att skapa utrymme för fler lägenheter till våldsutsatta kvinnor.

AB Svenska Bostäder anser, liksom motionärerna, att våldsutsatta kvinnor har rätt till förtursbostad och AB Svenska Bostäder tog under 2012 emot knappt 300 personer med förtur till bostad i sitt bostadsbestånd. Detta motsvarar det antal som Bostadsförmedlingen i Stockholm AB har begärt, men AB Svenska Bostäder kommer att ha svårt att öka detta antal på ett ansvarsfullt sätt.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB anser att det är angeläget att kunna erbjuda såväl våldsutsatta kvinnor, som män, möjlighet till trygga boenden. Lägenheter för förtursändamål återfinns väsentligen inom stadens bostadsbolags bestånd. Bolaget söker kontinuerligt samarbete med såväl privata som allmännyttiga fastighetsägare inom hela Stockholmsregionen, för både reguljär förmedling och förtursverksamhet.

Stockholms tjejjour anser att det behövs ett system för långsiktig och trygg finansiering av ideella kvinnojourer. De anser att både kommunala och ideellt drivna stödverksamheter för våldsutsatta kvinnor, tjejer och barn behövs – kommunala och ideella arbetar på olika sätt och kompletterar varandra. Det är bra för de stödsökande att kunna välja vilken typ av verksamhet de vill kontakta.

Mina synpunkter

Stockholms stad arbetar aktivt för att motverka våld i nära relationer. Ingen, varken vuxna eller barn, ska utsättas för våld i en nära relation. Stadens program för kvinnofrid syftar till att uppnå likställighet i hela staden och våren 2014 kommer riktlinjer för hantering av ärenden som rör våld i nära relationer att antas av kommunfullmäktige. I budget 2014 stärkte vi också arbetet mot våld i nära relationen med 8 miljoner kronor, varav 1,5 mnkr ska gå till kvinnojourer. Stockholms stads kvinnojoursgaranti innebär att alla kvinnor som bedöms ha behov av skyddat boende garanteras en plats och kvinnor som bott på skyddat boende vid behov ska erbjudas utslussningslägenheter om de

inte kan återvända till sitt ordinarie boende. Det är viktigt att också bostadsbolag är aktiva i arbetet vad gäller bostäder till våldsutsatta. Det finns idag en samverkan mellan socialnämnden och bostadsbolagen och stadens bostadsbolag har förturskriterier kring ”ytterst trängande omständigheter” som avser hot om, eller risk för, allvarlig skada av fysisk eller psykisk natur.

Det finns ett stort mörkertal, vilket stärks av den kartläggning som gjordes år 2013 om omfattningen av våld i nära relationer i Stockholms stad. Genom de nya riktlinjerna eftersträvar staden att upptäcka och hjälpa fler som är utsatta, både kvinnor och män. Det är även viktigt att arbeta för att bryta ett destruktivt mönster, att arbeta med våldsutövarna så att de slutar använda våld mot sina närstående. Socialförvaltningen följer årligen upp antalet placeringar på skyddat boende. Uppgifterna inhämtas manuellt genom enkäter till stadsdelsförvaltningarna. Förvaltningen följer också genom enkäter upp beläggningen på de kvinnojourer som har bidrag från socialnämnden. Det är idag inte möjligt att inhämta och sammanställa statistik samlat för staden ur verksamhetssystemen från vare sig de placerande förvaltningarna eller de skyddade boendena. I nuläget är det därför inte möjligt att få fram den typen av ingående statistik som efterfrågas i motionen samlat för staden utan omfattande arbetsinsats.

Jag ser långsiktighet som grunden för vårt samarbete. De kvinnojourer som idag har ett verksamhetsbidrag från Stockholms stad har fått detta under flera års tid. Staden är också tydlig med att de verksamhetsbidrag som ges är långsiktiga om inte förutsättningarna drastiskt förändras. Då socialnämndens budget beslutas från år till år måste ett nytt formellt beslut om verksamhetsbidrag tas för varje år. I och med dessa beslut följs kvinnojourernas arbete upp genom att titta på bemanning och kompetens, lokaler, skydd och stöd och barnperspektivet. Vad gäller papperslösa har staden enligt socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för de personer som vistas i kommunen och kan därför ge den enskilde bistånd och skydd i akuta situationer, till exempel tillfällig vistelse på kvinnojour eller annat skyddat boende. Regeringens nationella samordnare mot relationsvåld har i uppdrag att föreslå en modell för hur kvinnojourers verksamhet kan ges långsiktig och mer hållbara förutsättningar. Detta uppdrag ska redovisas senast i samband med slutredovisningen i juni 2014.

Med detta sagt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2013:10) om långsiktiga villkor för kvinnojourerna och bättre möjligheter för våldsutsatta kvinnor att komma vidare och få en trygg bostad.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla de förslag som framförs i motionerna om stabilare former för kvinnojourerna,
2. Att statistik ska presenteras över hur länge kvinnorna stannar på de olika boendena och vart de sen tar vägen.
3. Att reglerna för förtur i bostadskön ses över för att fler våldsutsatta kvinnor ska kunna få en alternativ bostad snabbt,
4. Att staden verkar för ett system av utbyteslägenheter med andra kommuner i länet för de kvinnor som på grund av hotbilden inte kan bo kvar i Stockholms stad respektive i sina andra hemkommuner,
5. Att riktlinjer ska tas fram för hur våldsutsatta papperslösa kvinnors rätt till skydd ska tillgodoses,
6. Att kvinnojourer som tar emot papperslösa kvinnor ska ha rätt till ersättning från staden,
7. Att därutöver anføra följande

Den oro som skapades runt Q-jouren för en tid sedan hade kunnat förhindras med en stabilare överenskommelse om finansieringsformer. Det finns flera sätt att göra detta, exempelvis genom fleråriga överenskommelser eller genom att sluta ett centralt ramavtal med vissa kvinnojourer. Självklart kan inte varje nystartad verksamhet räkna med full finansiering men att generellt skapa större stabilitet möjliggör för personalen att utveckla verksamheterna och skapar trygghet för de kvinnor som berörs.

Att föra statistik i verksamheten, och vad som händer efter, är en viktig pusselbit när det gäller att förstå både problematik och behov av insatser, och vi har svårt att förstå att arbetsinsatsen skulle vara omfattande. Även om det inte finns automatiserat bör respektive verksamhet kunna föra sådan statistik och presentera, om inte annat årligen.

En betydligt mer offensiv hållning behövs också när det gäller frågan om bostäder och samarbete med bostadsbolagen. Det gäller till exempel svårigheterna att få bostad trots beviljad förtur. Bara det faktum att en kvinna blivit utsatt för familjevåld borde beaktas som grund för förtursprövning. Det behövs ett större engagemang och

innovativa insatser. Att situationen förbättras för kvinnor, med eller utan barn, som utsätts för våld nära relationer bör vara en fråga som engagerar brett. Ett system för byte av lägenheter mellan kommuner bör utredas.

När det gäller papperslösa kvinnor så söker sig förmodligen mycket få till Kriscentrum, även om de i teorin ska kunna bli mottagna där. Vi menar att vore bra om det tydliggörs till Kriscentrum att det ingår i deras uppdrag, det är inte säkert att personalen känner sig säker på hur reglerna är. Den regel som flera förvaltningar tar upp som försvarar, är den om underrättelseskyldighet till polisen. Miljöpartiet har i samarbete med regeringen kommit överens om att denna ska tas bort från och med den 1 juli 2013. Kvar finns visserligen uppgiftsskyldighet om polisen gör efterfrågningar, men situationen kommer bli klart förbättrad.

Det är viktigt att personalen inom socialtjänsten och kvinnojourerna har riktlinjer för hur de bör agera för att säkerhetsställa våldsutsatta papperslösa kvinnors rätt till skydd. Staden bör även försöka nå ut med information till papperslösa kvinnor om att de har rätt till skydd och stöd om de är våldsutsatta. Detta kan exempelvis göras genom information via Röda Korsets verksamheter för papperslösa. Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Det ansvaret gäller oavsett varför människor vistas där.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Roger Mogert (S) enligt följande.

Mäns våld mot kvinnor är ett samhälls- och folkhälsoproblem som kräver tydliga prioriteringar. Vi socialdemokrater ser ett omfattande behov av att göra förändringar såväl som att göra mer på detta område.

En viktig del av arbetet är att personal inom såväl sjukvård, skola och socialtjänst ska förstärka arbetet med att identifiera de familjer där det förekommer hot, psykiskt eller fysiskt våld i ett tidigt skede. Ett hinder för att nå framgång med ett sådant arbete är att stödinsatser såsom exempelvis förtur i bostadskön till stor del är utformade för när situationen blivit mycket allvarlig, det behöver förändras. När situationen nått den gräns så att individer behöver lämna sitt hem och söka skydd är det viktigt att verksamheten individen möter karaktäriseras av kompetens och stabilitet. Vi anser att de finansieringssystem som idag omfattar kvinnofridsområdet bör ses över och eventuellt särskiljas från de vanliga föreningsbidragen och istället beviljas medel på exempelvis treårsperioder. Vi socialdemokrater deltar gärna konstruktivt i en bred diskussion om hur ett sådant system skulle kunna utformas.

Vidare vill vi betona att pedagogisk verksamhet och skola är viktigt för alla barn, men skolans kompensatoriska uppdrag kan vara än viktigare för de barn som lever i en utsatt situation. Därför är det av stor vikt att staden utformar regelverk och ekonomiskt stöd på ett sätt som garanterar skolgång eller pedagogisk verksamhet för de barn som tvingas leva under skydd.

Kvinnor som lever gömda i Sverige som papperslösa är en grupp, som i större utsträckning än andra, utsätts för våld, sexuella övergrepp och misshandel. Förövare

utnyttjar det faktum att dessa kvinnor saknar rättigheter i samhället och oftast inte vågar anmäla till polisen. Den enda rimliga hållningen i denna fråga är för oss att också erbjuda papperslösa kvinnor det stöd och hjälp de har behov utav på stadens egna kvinnojourer alternativt kompensera de ideella jourerna som väljer att ta emot papperslösa. Utöver att det är anständigt så anser vi också det vara vår skyldighet enligt internationella konventioner.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2013:10) av Inger Stark (V) och Jackie Nylander (V) om långsiktiga villkor för kvinnojourerna och bättre möjligheter för våldsutsatta kvinnor att komma vidare och få en trygg bostad besvaras med vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 26 mars 2014

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Åsa Lindhagen och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2013:10) av Inger Stark och Jackie Nylander (båda V) om Långsiktiga villkor för kvinnojourerna och bättre möjligheter för våldsutsatta kvinnor att komma vidare och få en trygg bostad bifalles.

Relationsvåldet är ett av våra allvarligaste folkhälsoproblem och Stockholms stad och andra myndigheter och aktörer måste göra mycket mera för att vi ska minska och förebygga våldet. Staden behöver bygga ut sina insatser både i stadsdelsnämnderna och centralt i staden. Det gäller givetvis också våld mot män i nära relationer. Goda erfarenheter i Rinkeby-Kista och inom Relationsvåldscentrum Sydost (tidigare

Fridsam) kan fungera som inspiration för utveckling av det lokala arbetet. Det är också viktigt att få utrett om det finns ett behov av ett kommunalt kriscentrum i norra Stockholm. Kartläggningen av våld i nära relationer visar som väntat på ett stort mörkertal, men ger åtminstone ett kvalitativt underlag för fortsatta insatser.

Vänsterpartiet satsar riktade resurser till en utökning av relationsvårdsarbetet med 27 mnkr mer än majoriteten i 2014 års budget. Vi vill att arbetet mot våld i nära relationer ska bli ett eget område inom individ- och familjeomsorgen och aktivt följas upp inom stadens styr- och ledningssystem. I svaret på motionen framkommer att den kartläggning som vi efterlyser om likvärdigt bistånd i stadsdelsnämnderna inte kan tas fram ur datasystemen. Således är uppföljningen ett allvarligt bristområde, som socialborgarrådet snarast borde åtgärda.

De ideellt drivna jourerna har i många år förtjänstfullt drivit opinion och stöttat våldsutsatta kvinnor men tyvärr med otillräckligt stöd från samhället. Genom sitt långvariga arbete har jourerna bidragit till att relationsvårdsfrågan kommit högre på den politiska agendan. Jourerna behövs som ett viktigt komplement till stadens insatser. De måste tillförsäkras ett gott och långsiktigt stöd, vilket Vänsterpartiet driver både nationellt och i Stockholms stad. Bland annat har vi de senaste åren arbetat aktivt för att Q-jouren ska få en stabil finansiering. Liksom socialborgarrådet ser vi fram emot förslagen från den nationella samordnaren mot relationsvåld, för att ge jourerna hållbarare förutsättningar än de har idag.

Ersättning måste också ges för stöd till papperslösa, när de söker skydd i en kvinnojour vare sig den drivs av staden eller av en ideell aktör. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd påpekar i sitt remissvar att det idag inte finns rutiner för hur socialtjänsten ska hantera papperslösa, till exempel om en faktura skulle komma in från stadens kriscentrum.

Vi ser fram emot att Socialstyrelsen tydliggör vad kvalitet är inom skyddade boenden och konstaterar att Skarpnäcks stadsdelsnämnd i remissomgången stödjer vårt förslag att se över regelverket för tillsyn och kvalitetssäkring av jourernas verksamhet. Ramavtal för jourboende utesluter inte föreningsstöd för vissa delar av dagens jourverksamheter.

Behovet av ett permanent och tryggt boende efter tiden i skyddat boende bekräftas av remissvaren. De flesta av kvinnojournerna har varit fullbelagda, bland annat för att kvinnorna har haft svårt att komma vidare till ett mer långsiktigt boende. Det är därför vi har föreslagit ett system med övergångslägenheter för de som lämnar jourerna och ett system med utbyteslägenheter med andra kommuner i länet för kvinnor som behöver lämna sin kommun.

I grunden krävs många fler hyresrätter till rimliga hyror, både i staden och i länet, för att alla kvinnor och män som behöver byta bostad på grund av våld i nära relationer ska kunna få det tillgodosett. Tyvärr har den blåa bostadspolitikerna genom utförsäljning av allmännyttan minskat antalet hyresrätter med rimliga hyror. Och de nya hyresrätter som byggs har många gånger orimligt höga hyror. Vänsterpartiets politik är att våra kommunala bostadsbolag ska bygga hyresrätter med hyrestak. Möjligheterna till förturer behöver förbättras. Självfallet måste också de privata

bostadsbolagen ta ett större ansvar för att bygga bostäder med rimliga hyror och upplåta bostäder för förtursärenden.

Särskilt uttalande gjordes av Roger Mogert, Olle Burell och Maria Östberg Svanelind (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Inger Stark (V) och Jackie Nylander (V) anser i en motion att kvinnojourerna måste få helt andra villkor än de som gäller i dagsläget. De föreslår följande.

- Att kommunfullmäktige ger socialnämnden i uppdrag att undersöka möjligheten att öppna ytterligare ett kommunalt kriscentrum för kvinnor i norra Stockholm
- Att Kriscentrum för kvinnor ges i uppdrag att ta emot även papperslösa kvinnor.
- Att staden skapar ett regelverk för tillsyn och kvalitetssäkring av de jourer som helt eller delvis finansieras av staden.
- Att ideella jourer får ekonomiskt stöd av staden att ta emot papperslösa kvinnor.
- Att staden bör överväga att sluta ramavtal med de kvalitetssäkrade jourerna.
- Att kartlägga stadsdelsnämndernas möjlighet att ge våldsutsatta kvinnor och deras barn de kvalificerade skydd och det kvalitativa stöd som de behöver, och vid behov tillskjuta mer resurser.
- Att byggandet av hyresrätter till rimliga hyror utökas väsentligt i Stockholm stad.
- Att socialtjänsten får tillgång till övergångslägenheter för kvinnor som lämnar kvinnojourerna.
- Att staden verkar för ett system av utbyteslägenheter med andra kommuner i länet för de kvinnor som på grund av hotbilden inte kan bo kvar i Stockholms stad respektive sina andra hemkommuner.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Alla Kvinnors Hus, Stockholms tjejjour och Systerjouren Somaya. Stockholm Stadshus AB har i sin tur remitterat ärendet till AB Stockholmshem, AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder Bostadsförmedlingen i Stockholm AB.

Exploateringsnämnden, Alla kvinnors hus och Systerjouren Somaya har avstått från att svara på remissen.

Innehållsförteckning

Sid

Stadsledningskontoret	
Socialnämnden	
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	
Södermalms stadsdelsnämnd	
Stockholms Stadshus AB	
AB Stockholmshem	
AB Familjebostäder	
AB Svenska Bostäder	
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	
Stockholms tjejjour	

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholm finns många kvinnojourer och staden placerar årligen kvinnor på ett 30-tal kvinnojourer. Socialnämnden driver Kriscentrum för kvinnor, Kruton stöd- och rådgivningscenter och Hvilans akut- och korttidsboende. Det finns också flera kvinnojourer som drivs i enskild regi, främst av ideella organisationer men också av företag. Det är den socialnämnd som beslutar om insatsen, som vid varje placering ska sluta avtal med kvinnojouren. Eftersom det i dagsläget finns möjlighet för frivilliga organisationer att öppna kvinnojourer och att de vid ökad efterfrågan kan utöka sin verksamhet, anser stadsledningskontoret att det inte är aktuellt att uppdra åt socialnämnden att öppna ytterligare ett kriscentrum i norra Stockholm.

När det gäller papperslösa finns det i dagsläget oklarheter angående deras rättigheter, dock finns det inom socialtjänstens ansvarsområde inte samma oklarheter i lagstiftningen utan där är ansvaret tydligt. Staden har ansvar för att hjälpa dessa kvinnor och det är styrt genom socialtjänstlagen, SoL 2 kap 2§ 1a stycket, där det anges att kommunerna har det yttersta ansvaret för de personer som vistas i kommunen och därför ska ge den enskilde bistånd och skydd i den akuta situationen till exempel tillfällig vistelse på kvinnojour eller annat skyddat boende. När det akuta behovet har tillgodosetts medverkar socialtjänsten till att den enskilde ska kunna återvända till sitt hemland. Det finns alltså lagstöd för att bevilja hjälp till dessa kvinnor.

Socialnämnderna i staden har det yttersta ansvaret för de personer som vistas inom

stadens gränser och kan ge akut hjälp. Att ge ideella kvinnojourer ytterligare ersättning för verksamhet riktad mot papperslösa kvinnor eller att stadens kriscentrum för kvinnor får i uppdrag att även ta emot papperslösa kvinnor förändrar inte det faktum att socialtjänsten är skyldig, enligt 7 kap 1 § utlänningsförordningen (2006:97), att kontakta polisen. Stadsledningskontoret anser inte att motionärernas förslag innebär någon förändring i realiteten eftersom förslaget sannolikt inte innebär att fler papperslösa kvinnor kommer att söka hjälp utifrån deras rädsla att bli utvisade. Papperslösa kvinnor har rätt att få insats men lagstiftningen kan göra att de är rädda att söka hjälp.

År 2012 fattade kommunfullmäktige beslut om Stockholms stads program för kvinnofrid – mot våld i nära relationer 2012-2014. Under år 2013 tas förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden om våld i nära relationer fram. Stadsledningskontoret anser att regelverk i dagsläget redan finns. Vidare ska insatser inom socialtjänsten följas upp på såväl individnivå som verksamhetsnivå. Den placerande socialnämnden ansvarar för insatsens kvalitet och för att följa upp att individen har fått beslutad insats och för att ta ställning till eventuellt ytterligare behov av insatser. Under år 2013 förbereds införandet av ett nytt utförardokumentationssystem som kvinnojourerna ska kunna ansluta sig till bland annat för att underlätta den placerande socialnämndens uppföljning av genomförandeförandeplanerna.

En förening eller ett företag kan på eget initiativ välja att starta en kvinnojour. Att upphandla och sluta ramavtal med kvinnojourer skulle innebära att möjligheten att starta upp och driva kvinnojourer skulle begränsas eftersom staden efter upphandling är tvungen att anlita de kvinnojourer som är upphandlade. Dock skulle en upphandling innebära att möjligheten att ställa krav på utförarna skulle öka.

Nuvarande driftformer innebär att den som startar verksamheten ansvarar för att se till att den har tillräcklig finansiering. Gemensamt för kvinnojourerna, i likhet med för många andra boenden, är att placeringsavgiften är avgörande för finansieringen. De ideellt drivna kvinnojourerna beslutar hur stor avgiften ska vara utifrån sin kostnadsnivå. Staden bidrar till stabiliteten i finansieringen genom att ge bidrag till ett urval ideellt drivna kvinnojourer. Beslut om bidrag tas årligen men inriktningen är att verksamhetsbidraget ska uppfattas som långsiktigt. De kvinnojourer som har verksamhetsbidrag har haft det under flera år. Stadsledningskontoret anser därför att det finns en långsiktighet i det ekonomiska stödet till ideellt drivna kvinnojourer varvid några extra resurser inte bör utgå.

Stadens mål om bostadsbyggande är att 1 500 hyresrätter ska byggas årligen. Det är utifrån länsperspektiv ett högt uppsatt mål. Antal färdigställda hyresrätter i nyproduktion uppgick 2012 till 1 665 stycken. Stadsledningskontoret anser att ambitionsnivån för att bygga hyresrätter är högt i staden. Staden samverkar med bostadsbolagen i syfte att öka antalet bostäder för socialtjänstens målgrupper. Under 2012 förmedlades 372 försöks- och träningslägenheter, vilket är 72 lägenheter fler än målet för året. Dessa förmedlas bland annat till dessa kvinnor. Staden hyr också ett antal försöks och träningslägenheter i andra kommuner.

Stadsledningskontoret föreslår att motion (2013:10) om långsiktiga villkor för kvinnojourerna och bättre möjlighet för våldsutsatta kvinnor att komma vidare och få en trygg bostad av Inger Stark (V) och Jackie Nylander (V) anses besvarad med hänvisning till vad som anförts ovan.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 april 2013 följande.

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Staten utreder villkoren för skyddade boenden

Förvaltningen hänvisar till två nationella utredningar som har i uppdrag att förtydliga och förbättra villkoren för kvinnojourernas skyddade boenden. Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att göra en samlad analys av insatsen skyddat boende för hotade personer samt ta fram ett vägledande material. I uppdraget ingår att definiera begreppet skyddat boende, frågor om tillståndsplikt samt att genomföra kartläggning av omfattningen och kvaliteten i skyddat boenden i Sverige. Vidare ska ett förslag tas fram till modell för hur insatsen kan kvalitetsutvecklas, följas upp och utvärderas kontinuerligt på nationell nivå. Socialstyrelsens uppdrag ska slutredovisas i september 2013.

Därutöver har den Nationella samordnaren mot relationsvåld i uppdrag att föreslå en modell för hur kvinnojourers verksamhet kan ges en långsiktig och hållbar lösning. Detta uppdrag redovisas senast i samband med slutredovisningen i juni 2014.

Förvaltningens tillsyn av skyddade boenden, ramavtal mm

Motionärerna föreslår att förvaltningen ska sluta ramavtal med de kvalitetssäkrade kvinnojourerna. Idag finns ingen enhetlig definition av vad ”god kvalitet” i skyddade boenden innebär. Kvinnojourernas verksamhet ser mycket olika ut när det gäller bland annat bemanning, personalens kompetens, lokaler och skyddsnivå. Troligtvis kommer kvalitetsbegreppet att tydliggöras i Socialstyrelsens utredning.

Förvaltningen följer årligen upp de kvinnojourer som har bidrag från nämnden genom att titta på bemanning och kompetens, lokaler, skydd och stöd och barnperspektivet.

Stadens medborgare ska få insatser av god och likvärdig kvalitet oavsett var i staden de bor. Förvaltningen medverkar till detta genom att ta fram stadsövergripande program mot våld i nära relationer, riktlinjer för socialtjänstens handläggning av denna typ av ärenden samt nätverksträffar med stadsdelsförvaltningarna, dels med närmast ansvariga chefer, dels med handläggarna. Förvaltningen har gjort en översiktlig kartläggning av hur stadsdelsförvaltningarna organiserar arbetet mot våld i nära relationer. En stor del av arbetet har bedrivits och bedrivs fortfarande i projektförmedling med utvecklingsmedel från Länsstyrelsen, från och med 2012 från Socialstyrelsen.

Skydd för våldsutsatta kvinnor som är "papperslösa"

Motionärerna anser att kvinnor som vistas i Sverige utan tillstånd, s.k. papperslösa, ska om de är våldsutsatta kunna få skydd på förvaltningens Kriscentrum för kvinnor. Socialnämnden behandlade i juni 2011 ett ärende om att "även papperslösa kvinnor som är utsatta för mäns våld ska ha rätt till plats på kvinnojour" (dnr 1.6-0043/2011). I detta ärende gjordes en noggrann genomgång av gällande lagstiftning och kommunens ansvar. En kommun har enligt 2 kap. 2 § socialtjänstlagen, SoL, det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver och detta ansvar gäller oavsett varför människor vistas där. Lagstiftningen ger således stöd för att ge enskilda papperslösa kvinnor stöd i den akuta situationen. De verksamheter inom förvaltningen som kommer i kontakt med gruppen papperslösa kvinnor och flickor medverkar till att ge stöd och skydd i den akuta situationen.

Kriscentrum för kvinnor har de senaste åren inte fått någon förfrågan om att ta emot en papperslös kvinna. Det finns dock ideella kvinnojourer som undantagsvis tagit emot en sådan kvinna utan beslut från en socialnämnd.

En ny lag föreslås träda i kraft den 1 juli 2013 som innebär att landstingen ska vara skyldiga att erbjuda vuxna personer som vistas i landet utan tillstånd samma subventionerade hälso- och sjukvård som vuxna asylsökande. Barn som vistas i landet utan tillstånd ska erbjudas samma vård som bosatta och asylsökande barn.

Bostad efter skyddat boende

Det finns behov av permanent tryggt boende för våldsutsatta kvinnor efter tiden i skyddat boendet. Några stadsdelsnämnder har tillgång till lägenheter där kvinnor och barn kan bo under en övergångsperiod. SHIS (Stiftelsen Hotellhem i Stockholm) har enstaka familjelägenheter som stadsdelsförvaltningarna kan hyra för sina klienters räkning.

Som nämns i motionen var 14 procent av de som fick förtur genom Bostadsförmedlingen 2012 våldsutsatta kvinnor. Detta är bra, men förvaltningen vill framhålla att det behövs ännu fler lägenheter för denna målgrupp. I budget 2013 sägs under socialnämnden att kvinnor som bott på skyddat boende ska vid behov erbjudas utslusningslägenheter om de inte kan återvända till sitt ordinarie boende. Förvaltningen undersöker denna fråga.

Det finns exempel på att det i vissa fall kan vara en bra lösning för kvinnan och hennes barn att lämna Stockholm. På vissa orter i Mälardalsregionen är det betydligt enklare att få bostad än i Storstockholmsområdet.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordförande Ewa Larsson m.fl. (MP), ledamot Claes Elmgren m.fl. (S) och ledamot Josefin Morge (V), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att det idag råder osäkra ekonomiska villkor för de ideella kvinnojourerna och att en kvalitetssäkring av verksamheterna skulle vara bra. Idag är rutinen att respektive stadsdelsförvaltning skriver ett avtal med de olika kvinnojourerna vid varje enskild placering, för att försäkra sig om att jourerna håller en viss kvalitet. Dessa individuella avtal följs sedan upp av handläggarna. Risker är att kvaliteten varierar inom stadens förvaltningar eftersom uppföljningen görs av olika handläggare. En översyn av regelverk för tillsyn och kvalitetssäkring av kvinnojourernas verksamheter behöver göras. Förvaltningens mening är att ett centralt ramavtal med vissa kvinnojourer bör undersökas vilket då förutsätter att staden genomför upphandlingar av sådana verksamheter.

För att uppnå likställighet i stadens verksamheter finns styrdokumentet *Stockholms stads program för kvinnofrid – mot våld i nära relationer 2012-2014* för alla stadens nämnder och bolag. Detta styrdokument ska så långt som möjligt tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer (beslut i kommunfullmäktige 2012-04-23). Dokumentet har helhetsperspektiv i att såväl våldsutsatta kvinnor och deras barn, som män som utövar våld i nära relation, ska få likvärdiga och lika tillgängliga insatser oavsett var i staden de bor.

Under år 2013 väntas socialnämnden anta nya gemensamma riktlinjer för handläggning av ärenden med våld i nära relationer, vilket förvaltningen välkomnar. Under år 2013 förbereder socialförvaltningen även införandet av ett nytt utförardokumentationssystem som kvinnojourerna ska kunna ansluta sig till, bland annat för att underlätta den placerande förvaltningens uppföljning av genomförandeförandeplanerna. Även detta system välkomnas av förvaltningen.

Förvaltningen instämmer även i att en central fråga är att våldsutsatta kvinnor med barn har svårt i akuta skeden att få en annan bostad. För att lösa boendefrågan tillfälligt finns s.k. *övergångslägenheter* inom flera stadsdelsförvaltningar. Till dessa lägenheter kan kvinnor med barn flytta ut från kvinnojourernas skyddade boende.

Stadsdelsförvaltningarna Farsta och Skarpnäck disponerar gemensamt sedan 2011

två övergångslägenheter för våldsutsatta kvinnor och deras barn. Erfarenheterna av att ha dessa lägenheter är goda. Lägenheterna har haft god beläggning och genomströmningen av boende har fungerat väl. Boendetiden har varit i genomsnitt 3-4 månader. Behov av tillgång till fler än två övergångslägenheter finns emellertid periodvis bland annat i syfte att förkorta tiderna i skyddat boende.

Under boendetid i en övergångslägenhet får kvinnorna stöd av förvaltningens kvinnostödjare. Erfarenheter visar att denna stödinsats är en förutsättning för att kvinnorna överhuvudtaget ska komma vidare till annat boende. Kvinnostödjarna har bland annat kunnat bistå med hjälp till ansökan om förtur till annat boende genom bostadsförmedlingen. För att få förtur beviljad sker en prövning enligt restriktiva kriterier. Förvaltningen anser att det bara det faktum att en kvinna blivit utsatt för familjvåld borde beaktas som grund för förtursprövning. Förvaltningens mening är också att ett system för byte av lägenheter mellan kommuner bör utredas.

Om möjligt bör kvinnan (den våldsutsatta personen) och barnen återvända till och bo kvar i sitt ordinära boende. Inom förvaltningarna i den södra delen av staden finns därför samverkan kring en lägenhet som den våldsutövande parten kan flytta till. Det är angeläget att aktivt arbete görs även med den våldsutövande personen. Förvaltningen startade 2012 en mottagning för personer som utövar våld i nära relationer.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att det finns behov av en översyn av regelverk för tillsyn och kvalitetssäkring av kvinnojourernas verksamheter. Ett centralt ramavtal med vissa kvinnojourer bör undersökas vidare. Risker är att kvaliteten på insatser för våldsutsatta kvinnor med barn varierar inom stadens förvaltningar varför kommande riktlinjer för handläggning av dessa ärenden välkomnas.

Förvaltningen uttalar sig endast i frågor som nämnden har rådighet över. Övriga frågor i motionen lämnar förvaltningen därhän.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att lämna svar på remissen i enlighet med tjänsteutlåtandet.

Reservation anfördes av vice ordföranden Ornina Younan m.fl. (S) och Jonas Ljungstedt (V), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning håller med Inger Stark och Jackie Nylander (båda V) att det är viktigt att kvaliteten på det biståndet om skydd och stöd som våldsutsatta kvinnor och deras barn får, ska vara likvärdigt oavsett vilken stadsdelsnämnd kvinnan

är skriven i. Enligt Stockholms stads program för kvinnofrid, ska en stadsövergripande kartläggning göras för att kunna bedöma om målgruppen får likvärdiga insatser, oavsett var de bor. Nämnden anser att man ska invänta kartläggningen och att det centralt arbetas fram hur stödet ska se ut för att vara så likvärdigt som möjligt över staden. I kartläggningen anser förvaltningen att även våldsutsatta psykiskt- och fysiskt funktionsnedsatta och våldsutsatta äldre kvinnors utsatthet bör belysas.

Förvaltningen instämmer i motionärernas förslag om att det bör skapas ett gemensamt regelverk för tillsyn och kvalitetssäkring av de jourer som finansieras av staden. Förvaltningen är tveksam till frågan om att sluta ramavtal. Kvinnojournerna drivs i ideell regi. Om ramavtal ska slutas skulle det innebära att dessa tjänster troligen behöver upphandlas i enlighet med LOU. Konsekvenserna av eventuell upphandling och hur det kan slå mot den ideella verksamheten är svåra att bedöma. Förvaltningen menar därför att dagens ordning med särskilt stöd till de ideella verksamheterna bör fortsätta tills vidare.

Att utreda möjligheterna för att bygga ett kriscentrum för kvinnor i norra Stockholm, ställer sig nämnden positiv till. Dock anser nämnden att för våldsutsatta kvinnor i stadsdelen vore ett kriscentrum i södra Stockholm ett bättre alternativ, då hemkommunen kan vara minerad mark för dessa kvinnor.

Hos Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning finns i dagsläget 25 pågående kvinnofridsärenden. 10 av dessa kvinnor är placerade på kvinnojourer och i skyddade boenden och har inget eget boende att återvända till. För att få hjälp till lägenhet via förtursheten krävs att den sökande kvinnan står i bostadskö och inte har anmärkning. Kriterierna gör att målgruppens möjlighet till förtur minskar och är en bidragande orsak till att kvinnor i behov av skydd stannar kvar längre än nödvändigt på skyddade boenden. Ett system med utbyteslägenheter med andra kranskommuner när kvinnan inte kan bo kvar i det geografiska området tycker förvaltningen är bra, men förturskriterierna gör att det ändå kan vara svårt att få kvinnorna vidare till ett eget boende. Det samma gäller förslaget om övergångslägenheter. Nämnden tycker att boendefrågan för de våldsutsatta kvinnorna är viktig och föreslår att socialförvaltningen får i uppdrag att se över vilka möjligheter som finns, centralt i staden men också i samarbete med kranskommuner. En blandning av boendeformer, där både hyres- och bostadsrätter samt villor finns, tycker förvaltningen är bra. I övrigt hänvisas till bostadsföretagen när det gäller förslag om byggandet av nya hyresrätter.

Inger Stark och Jackie Nylander föreslår att Kriscentrum för kvinnor ska få i uppdrag att ta emot papperslösa kvinnor och att de ideella jourerna får ekonomiskt stöd av staden att ta emot papperslösa våldsutsatta kvinnor. Med papperslös avses enligt utlänningslagen (2005-716) en person som vistas i Sverige utan tillstånd för detta. Det finns ingen tillförlitlig statistik över antalet papperslösa personer i Sverige. Enligt den lilla forskning och mindre undersökningar som finns på området, uppskattas antalet papperslösa i Sverige till mellan 10 000 och 50 000, varav ungefär 2000-3000 är barn. Fallbeskrivningar och intervjuer med papperslösa visar att gruppen är hänvisade till den informella arbetsmarknaden för sin försörjning och att de bor trångt och under osäkra förhållanden.

Hälsotillståndet hos många papperslösa är dåligt eller mycket dåligt enligt undersökningarna. Papperslösa kvinnor och barn lever i utsatthet och löper stor risk att utsättas för våld och att bli föremål för prostitution och människohandel. Regeringen har tillsammans med Miljöpartiet gjort en överenskommelse om att papperslösa ska få laglig rätt till subventionerad vård, motsvarande den vård som asylsökande har tillgång till idag. Överenskommelsen träder i kraft 1 juli 2013. Därutöver gäller att staden, enligt 2 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Detta ansvar gäller oavsett varför en person vistas där. Socialtjänsten ska göra en så kallad nödprövning avseende behov av mat, kläder, tak över huvudet och skydd, exempelvis tillfällig vistelse på kvinnojour eller annat skyddat boende. Detta gäller även papperslösa kvinnor. Socialnämnden är dock skyldig enligt svensk lag, 7 kap. 1 § utlänningsförordningen (2006:97) att underrätta polisen om en utlännings när socialnämnden första gången vidtar åtgärd i ett ärende om socialtjänst som angår utlännings, till exempel vid ansökan om ekonomiskt bistånd eller beslut om vård enligt lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52), LVU.

När det akuta behovet har tillgodosetts kan socialtjänsten medverka till att personen kan återvända till sitt hemland. Socialtjänstens kontakter med papperslösa kvinnor är begränsade och socialtjänstens underrättelseskyldighet kan vara en bidragande orsak till detta. Kriscentrum för kvinnor tar emot alla kvinnor som är i behov av skydd, i mån av plats, oavsett om de är papperslösa eller ej. Det är sedan upp till respektive stadsdel att lösa betalningsfrågan. Socialtjänsten i Spånga-Tensta känner inte till om det har kommit in ansökan om skyddat boende från papperslösa kvinnor i stadsdelen. Förvaltningen har uppmärksammat att det i nuläget inte finns förhållningssätt eller rutiner för hur socialtjänsten ska hantera frågor som rör papperslösa, exempelvis om en faktura skulle komma från kriscentrum för kvinnor. Förvaltningen håller på att ta fram rutiner för att säkerställa ett säkert system för dessa ärenden.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att den aktuella lagstiftningen ger stöd för att papperslösa våldsutsatta kvinnor blir beviljade bistånd i den akuta situationen. Detta gäller också för kriscentrum för kvinnor. De ideella kvinnojourer som kommer i kontakt med papperslösa kan ansöka om föreningsbidrag i respektive stadsdelsnämnd.

Förvaltningen anser att kriscentrum inte ska få ett riktat uppdrag att ta emot papperslösa, då man måste följa det aktuella regelverk som finns. Troligtvis skulle förslaget inte innebära någon reell förändring av antalet papperslösa våldsutsatta kvinnor som söker hjälp, utifrån deras rädsla att bli utvisade.

Förvaltningen vill också lyfta fram en fråga som inte nämnts av motionärerna. Motionen utgår från kvinnor i utsatta situationer. Förvaltningen menar att det även finns män i utsatta situationer och att även deras situation måste uppmärksammas. Även utsatta situationer inom samkönade förhållanden bör uppmärksammas. Det som anförts i tjänsteutlåtandet bör även tillämpas i dessa situationer.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Erik Malm m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Gunnar Ågren (V), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att kvinnor som utsätts för våld i nära relationer många gånger har behov av skydd och stöd både på kort och på lång sikt för att kunna leva ett liv utan våld. Insatsen skyddat boende är en av de viktigaste insatserna som socialnämnden kan erbjuda våldsutsatta kvinnor för att de ska kunna förändra sin situation. Det är därför angeläget att socialnämnden kan erbjuda denna målgrupp adekvata boendeformer med tillräckliga skyddsanordningar både i det akuta skedet och på längre sikt.

I Stockholms Stads budget för 2013 är arbetet mot våld i nära relationer fortsatt prioriterat. Program för kvinnofrid antogs under våren 2012 och socialnämnden har också tagit fram riktlinjer för personal inom socialtjänsten som möter våld i nära relationer. Socialnämnden ska ansvara för att kvinnofridsprogrammet och riktlinjerna implementeras i stadens verksamheter under de kommande två åren. Stockholms stad inför en garanti på skyddat boende för stadens utsatta kvinnor. Kvinnojourerna ska under året jobba med att stärka barnkompetensen. Kvinnor som bott på skyddat boende ska vid behov erbjudas utslussningslägenheter om de inte kan återvända till sitt ordinarie boende.

Förvaltningen kommenterar de delar av förslagen i motionen som berör förvaltningens område.

Utökat uppdrag för Kriscentrum att ta emot papperslösa våldsutsatta kvinnor

När det gäller förslaget om att ge Kriscentrum för kvinnor ett utökat uppdrag att även ta emot papperslösa kvinnor, anser förvaltningen att den möjligheten redan finns idag. Inom ramen för 2 kap 2 § socialtjänstlagen (SoL) har kommunen det yttersta ansvaret för att de som *vistas* i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Personer som vistas i Sverige utan tillstånd omfattas således av bestämmelserna i 2 kap. 2 § SoL. Svårigheten är att socialtjänsten enligt utlänningsförordningen samtidigt är skyldig att underrätta polisen (7 kap 1§ utlänningsförordningen 2006:97) när den vidtar en åtgärd första gången för en person som är papperslös. Det kan leda till att

papperslösa inte vänder sig till socialtjänsten i första hand.

Regelverk för tillsyn, kvalitetssäkring och ramavtal

Att staden ska skapa ett regelverk för tillsyn och kvalitetssäkring av de av staden finansierade jourerna, anser förvaltningen redan vara tillgodosett i och med gällande lagstiftning och Socialstyrelsens tillsynsansvar¹. Redan idag har socialnämnden ansvar för god kvalitet enligt socialtjänstlagen (2001:453) SoL, oavsett utförare av socialtjänst samt ansvar att verksamheten bedrivs enligt rådande föreskrifter enligt kommunallagens 6 kap.7 § (1991:900). Socialstyrelsen har även ett pågående regeringsuppdrag att göra en samlad analys av insatsen skyddat boende för hotade personer samt att ta fram ett vägledande material för berörda målgrupper som beräknas vara klart i september 2013. Regeringens nationella samordnare mot våld i nära relationer har också i uppdrag att titta på hur den långsiktiga finansieringen av de skyddade boendena ska se ut och kommer lägga fram sina förslag under 2014.

Kartläggning

Gällande kartläggning för att se vilken möjlighet stadsdelsnämnderna har att erbjuda våldsutsatta kvinnor och barn kvalificerat skydd och stöd, genomförde Länsstyrelsen i Stockholms län² nyligen en sådan. Förvaltningen har även själva genomfört en kartläggning för stadsdelen inom ramen för projekt Barn – och Kvinnofrid Södermalm 2012, och sammanställt detta i en rapport³. Resultatet av kartläggningen ligger nu till grund för förvaltningens Handlingsplan gällande våld i nära relationer⁴.

Övergångslägenheter

Enligt de allmänna råden om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld (SOSFS 2009:22) bör socialnämnden erbjuda en våldsutsatt kvinna ett tillfälligt boende om hon inte kan eller vill bo kvar i sitt hem, till exempel på grund av att hon är våldsutsatt och inte själv kan ordna med någon annan bostad. Idag kan förvaltningen erbjuda denna målgrupp ett tillfälligt boende i avvaktan ett permanent boende. Förvaltningen hyr en lägenhet av en stiftelse avsedd för målgruppen som ska fungera som ett komplement till kvinnojourerna. Inom ramen för förvaltningens pågående projekt *Våld i nära relationer – Södermalm*, kommer även ett boendestöd att tas fram och kopplas till boende. En svårighet är att även denna målgrupp till stor del är hänvisad till en mycket svår bostadsmarknad i Stockholmsregionen varför boendesituationen kan vara svår att lösa på kort sikt.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

---

¹ Socialstyrelsens pågående tillsyn löper under 2011-2014 och omfattar både kommunerna, hälso- och sjukvården samt kvinnojourernas arbete

² Socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer – en kartläggning i Stockholms län 2012. Rapport 2013:3. Länsstyrelsen i Stockholms län.

³ Rapport – Kartläggning av barn- och kvinnofridsarbetet inom Södermalms Stadsdelsförvaltning, 2011.

⁴ Handlingsplan- för Södermalms stadsdelsförvaltnings arbete med våld i nära relationer 2013-2014, dnr 1501-2012-1.2.1

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 30 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen delar motionärernas ståndpunkt att våldsutsatta personer måste få så mesta möjliga stöd för att förändra sin boendesituation.

Vad gäller motionärernas förslag, att verka för ett system för utbyteslägenheter i länet, så finns det i grunden goda förutsättningar att tillgodose ett sådant behov genom stadens bostadsförmedling. Stockholms stads Bostadsförmedlings framgångsrika arbete med att utvidga kundkretsen till 200 fastighetsägare i hela regionen, ger i teorin goda möjligheter att verka för ett utökat samarbete med andra fastighetsägare och kommuner i dessa frågor. I praktiken är det dock inom Stockholms stad och hos stadens fastighetsbolag som majoriteten av förtursärenden placeras. Det har också, enligt bostadsförmedlingens erfarenhet, visat sig svårt att erbjuda ny bostad i annan del av staden, eller i annan kommun, då de utsatta personerna inte vill flytta så långt från det tidigare boendet.

Motionärerna anger att byggandet av hyresrätter till rimliga hyror måste öka. I detta sammanhang kan koncernledningen notera att stadens bostadsbolag har sedan ca 10 år tillbaka, haft i uppdrag att verka för sänkta byggkostnader. Genom olika pilotprojekt har bolagen prövat olika metoder för kostnadseffektivt byggande, bl.a. för ungdomsbostäder. Stimulans för Stockholm är en satsning för nyproduktion och upprustning, som beslutades av Kommunfullmäktige, för att möta lågkonjunkturen 2008. Genom denna har bolagen också haft möjlighet att forcera nyproduktion av ca 2 200 lägenheter under en period då upphandlingssituationen varit relativt gynnsam och därmed sannolikt gett lägre byggkostnader än om projekten genomförts under högkonjunktur. Sammantaget har koncernens bolag på detta sätt givits bättre förutsättningar bygga nya bostäder så kostnadseffektivt som möjligt.

Samtantaget delar koncernledningen motionärernas synpunkter att åtgärderna för dessa kvinnor måste förstärkas. I de delar som koncernens bolag råder över genom Bostadsförmedlingen och bostadsbolagen, finns förutsättningar att tillgodose delar av behovet, men koncernledningen delar bolagens uppfattning om att ansvaret att upplåta bostäder för förtursärenden i högre utsträckning måste fördelas till även andra privata fastighetsägare. Möjligen kan den här sortens arbete i praktiken tydligare profilera dessa bolags CSR (Corporate Social Responsibility)-arbete. I stället för att som idag sponsra Stadsmissionen m.m., skulle bolagen kunna påvisa ett samhälleligt ansvar med ökat samarbete med denna verksamhet.

AB Stockholmshem

AB Stockholmshems yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Stockholmshem instämmer i motionens synpunkter att våldsutsatta kvinnor måste ges allt det stöd de behöver för att kunna komma vidare till en ny trygg bostad. Som motionärerna påpekar har våldsutsatta kvinnor rätt till förtursbostad och Stockholmshem tog 2012 totalt emot knappt 300 personer med förtur till bostad i sitt bostadsbestånd. Detta motsvarar det antal som Stockholms Bostadsförmedling har begärt men vi kommer att ha svårt att öka detta antal på ett ansvarsfullt sätt. Vårt bostadsbestånd kommer, trots en omfattande nyproduktion, vid årets slut att ha minskat med cirka 6 500 lägenheter på 10 år beroende på bostadsrättsförsäljningar, beståndsförsäljningar och de kommande beståndsomfördelningarna.

Stockholmshem har i uppdrag att bygga cirka 500 nya lägenheter varje år. Bolaget har inga andra sätt att bygga bostäder på än alla andra. Våra byggkostnader styrs av hur bra upphandlingar vi kan göra och med vilken standard vi vill bygga. Hyressättningen bestäms delvis av vilka avkastningskrav ägaren ålägger oss eftersom bolaget ska drivas efter affärsmässiga principer. Utifrån dessa förutsättningar anser Stockholmshem att vi bygger ett relativt stort antal hyresrätter med rimliga hyror.

AB Familjebostäder

AB Familjebostäders yttrande har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholms stad budget för 2013 och inriktning för 2014 och 2015 samt ägardirektiv 2013-2015 för koncernen Stockholms Stadshus står det att Familjebostäder ska ta ett stort ansvar för försörjningen av förturs-, försöks- och träningslägenheter samt verka för sänkta byggkostnader.

Familjebostäders uppdrag och ansvar för att erbjuda försöks- och träningslägenheter likväl som övriga kategorier av lägenheter marknaden inte erbjuder kvarstår. Bolaget förmedlar inga lägenheter utan all förmedling går via Bostadsförmedlingen i Stockholm AB enligt avtal om förmedling av lägenheter. Detta gäller även lägenheter till utsatta kvinnor.

Familjebostäder tar ett stort ansvar i arbetet med att erbjuda den här kategorin av boende men ser samtidigt att fler aktörer bör ta sitt ansvar. Samarbetsformer mellan staden och övriga kommuner i länet kan möjligen vara en väg att gå för att skapa utrymme för fler lägenheter till våldsutsatta kvinnor.

Familjebostäder har ansvar för att möta den stora efterfrågan på bostäder i

Stockholm genom att bidra till nyproduktionen av hyresrätter. För att nå en produktionsnivå om 500 påbörjade lägenheter per år arbetar bolaget med att systematisera nyproduktionen av lägenheter, vilket bland annat sker genom ett utökat samarbete med andra aktörer. Bolaget arbetar kontinuerligt med utvecklingsfrågor för att vässa sig ytterligare i sin förmåga att leverera ett kvalitativt och prisvärt boende. Utvecklingsarbetet innebär bland annat att uppdatera och kvalitetssäkra nya standarder inom de olika tekniska disciplinerna och systematisera arbetet med erfarenhetsåterföring. Vidare arbetar Bolaget löpande med att utveckla ett systematiskt och kvalitetssäkrat arbetssätt för att genomföra bättre upphandlingar med bra uppföljning vad gäller ekonomi, tid och kvalitet.

AB Svenska Bostäder

AB Svenska Bostäders yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Svenska Bostäder instämmer i motionens synpunkter att våldsutsatta kvinnor måste ges allt det stöd de behöver för att kunna komma vidare till en ny trygg bostad. Som motionärerna påpekar har våldsutsatta kvinnor rätt till förtursbostad och Svenska Bostäder tog under 2012 emot knappt 300 personer med förtur till bostad i sitt bostadsbestånd. Detta motsvarar det antal som Stockholms Bostadsförmedling har begärt men vi kommer att ha svårt att öka detta antal på ett ansvarsfullt sätt. Vårt bostadsbestånd har, trots en omfattande nyproduktion, minskat med ca 1/3 del under de senaste 5 åren beroende på bostadsrättsförsäljningar, beståndsförsäljningar och de kommande beståndsomfördelningarna.

Svenska Bostäder har i uppdrag att påbörja ca 600 nya lägenheter om året under gällande mandatperiod. Bolaget har inga andra sätt att bygga bostäder på än alla andra. Våra byggkostnader styrs av hur bra upphandlingar vi kan göra och med vilken standard vi vill bygga. Hyressättningen bestäms delvis av vilka avkastningskrav ägaren ålägger oss eftersom bolaget ska drivas efter affärsmässiga principer. Utifrån dessa förutsättningar anser Svenska Bostäder att vi bygger ett relativt stort antal hyresrätter med rimliga hyror.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Stockholms stads Bostadsförmedling AB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Bostadsförmedlingen vill inledningsvis framhålla att det är angeläget att kunna erbjuda såväl våldsutsatta kvinnor som män möjlighet till trygga boenden. Genom den förmedling av förturslägenheter som bolaget har i uppdrag att bedriva, förmedlades år 2012 ett 50-tal lägenheter till personer med sådana skäl som grund. Antalet begränsas i första hand av det faktum att krav på ansökan om kvarsittanderätt regelmässigt ställs

innan möjlighet till förtur kan utredas: En person som har någon form av bostadsmässig resurs kan - även om denna bostad delas med den som utövar hotet/våldet - i dagsläget inte erhålla en förtur innan det är fastställt vem av parterna som erhåller kvarsittanderätten till det nuvarande boendet. Detta såväl enligt fastställda riktlinjer för förtursverksamheten som av praxis i ärenden som lagts fram i förtursutskottet.

Lägenheter för förtursändamål återfinns väsentligen inom stadens bostadsbolags bestånd. Bolaget söker kontinuerligt samarbete med såväl privata som allmännyttiga fastighetsägare inom hela Stockholmsregionen, såväl för reguljär förmedling som för förtursverksamhet. I praktiken har det i de ärenden bolaget haft att hantera, visat sig svårt att förmedla lägenheter belägna i helt andra delar av staden än där man för närvarande bor, då den utsatta personen oftast trots hotbilden inte vill flytta allt för långt inom staden.

Stockholms tjejjour

Stockholms tjejjours yttrande daterat den 27 december 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms Tjejjour bildades 1996 som Sveriges första tjejjour och har oavbrutet varit aktiv sedan dess. Vi är en feministisk samt partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening som ger stöd och hjälp till tjejer och unga kvinnor som är eller varit utsatta för psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld. Stockholms Tjejjours primära målgrupp är tjejer mellan 13-25 år. Vårt mål är att stödja och stärka utsatta tjejer samt att förebygga upprepade utsatthet. Det gör vi genom individstödande jourverksamhet i chatt och telefon, stöd- och självhjälpssgrupper, och genom att följa med som stöd i kontakt med myndigheter. Vi jobbar även förebyggande och utåtriktad, ofta i skolor, och opinionsbildande.

Många av tjejerna vi möter är utsatta för fysiskt och sexuellt våld i hemmet av en familjemedlem, ofta pappan. De är ofta minderåriga som fortfarande bor hemma under pågående sexuella övergrepp. Stödkontakter om incest är oerhört vanligt och förekommer nästan varje jourkväll, dvs flera kvällar i veckan. Många tjejer vi pratar med har haft en långvarig kontakt med socialtjänst eller psykiatri utan att berätta för dem om de sexuella övergrepp de utsatts för. Vi är då den första de någonsin berättar för. Eftersom tjejer alltid kan vara helt anonyma hos oss, och eftersom vi inte är en myndighet, fungerar tjejjouren som ett viktigt första steg i att berätta om övergreppen. Vi ger dem stöd i att sedan våga berätta för människor i sin närhet och för myndigheter.

Ett system för långsiktig finansiering av ideella jourer behövs

Vi instämmer i att det behövs ett system för långsiktig och trygg finansiering av ideella kvinnojourer. Vi anser att både kommunala och ideellt drivna stödverksamheter för våldsutsatta kvinnor, tjejer och barn behövs – kommunala och ideella arbetar på

olika sätt och kompletterar varandra. Det är bra för de stödsökande att kunna välja vilken typ av verksamhet de vill kontakta.

I nuläget har ideella kvinnojourer och tjejjourer en mycket otrygg ekonomi där vi inte vet från år till år om vi kommer kunna betala lokalhyran eller våra anställdas löner. Detta innebär att vi måste ägna stor tid och energi till att söka olika projektmedel från olika myndigheter och stiftelser. Det är tid och energi som vi hellre skulle lägga på själva stödverksamheten, utbildning, verksamhetsutveckling mm.

Behovet gäller inte bara skyddade boenden

Om ett nytt system för finansiering skulle byggas upp helt kring skyddade boenden, som motionen föreslår, ser vi en risk att stödverksamheter som inte har boende lämnas utanför och glöms bort. Skyddat boende är en viktig åtgärd som ofta kan rädda liv, men det är samtalsstöd också. I vår verksamhet på chatt och telefon ger vi varje vecka stöd till barn och unga som blir utsatta för allvarliga brott och har självskadebeteenden, självmordstankar eller –planer. Vi menar att våra stödåtgärder är lika viktiga som ett skyddat boende. Detta gäller även kvinnojourer med boende – kvinnojourer erbjuder mycket mer kvalificerat stöd än bara en boendeplats, och det stödet bör omfattas i sin helhet av finansieringen. Vi tjejjourer behöver också betala lokalhyra och anställda.

Ett system för finansiering behöver omfatta jourernas hela stödverksamhet

Det är i nuläget (enligt Socialstyrelsens föreläsning vid konferensen Nationell myndighetssamverkan för kvinnofrid, 21 november 2013) otydligt vad det innebär rent juridiskt att skriva ramavtal. Socialstyrelsens jurister säger att de inte vet om det innebär att jouten därmed skulle räknas som en försäljare av tjänster och därmed bli momsskyldig, huruvida upphandling krävs, etc. Detta gäller enligt Socialstyrelsen specifikt skyddade boenden, men vi önskar ändå gärna att kommunen reder ut sådana frågor först, eftersom vi inte ser oss själva som en försäljare av tjänster.

Vi föreslår att ett finansieringssystem inte bara baseras på skyddat boende utan bygger på alla de stödåtgärder som en kvinnojour och tjejjour kan erbjuda – individuellt samtalsstöd genom chatt, telefon eller fysiska möten, samtalsgrupper, vara stödperson vid myndighetsmöten mm. Det vi mest behöver, och som skulle vara bäst anpassat för våra stödsökandes behov, är ett särskilt flerårigt verksamhetsbidrag för kvinno- och tjejjourer som i första hand skulle finansiera lokalhyra, bredband och anställda samordnare samt andra utgifter för stödjande och förebyggande verksamhet.

Vi skulle inte kunna ta emot ett ekonomiskt bidrag som beräknades per person som vi ger stöd till, enligt den modell som Socialstyrelsen har beskrivit de senaste åren. Vår verksamhet bygger på att vi erbjuder våra stödsökande anonymitet och sekretess kring deras personuppgifter, även gentemot myndigheter. Vi för alltså inga journaler per stödsökande person som skulle kunna ligga till grund för en sådan finansieringsmodell. Vi har ofta långvariga stödkontakter med samma person men vår statistik gäller antal stödinsatser, inte antal personer.

Vi vill därför gärna se ett finansieringssystem som går till ideella kvinnojourers och tjejjourers hela stödverksamhet och finansierar våra grundläggande utgifter. För att vi ska kunna fortsätta garantera våra stödsökande anonymitet bör finansieringen

inte beräknas per person – vi kan istället redovisa vår verksamhet t ex i antal stödinsatser.

Tillsyn och kvalitetssäkring

Det är rimligt att ett tryggt och långsiktigt ekonomiskt stöd ställer krav på kvalitet och viss insyn. Vi arbetar aktivt med att utveckla och säkra vår verksamhets kvalitet och använder bl. a ROKS verktyg för kvalitetssäkring. Vi välkomnar kommunen att besöka vår verksamhet och se hur vi arbetar.

Det är dock viktigt för oss att tillsyn inte innebär att vi måste redovisa några personuppgifter för våra stödsökande. Som nämnt ovan bygger vår verksamhet på att vi kan garantera våra stödsökande anonymitet och sekretess, även gentemot myndigheter. Det är en förutsättning för att många tjejer ska våga berätta något för oss. Vi gör undantag för vår tystnadsplikt endast i situationer då tjejen är i allvarlig akut fara. Dessutom görs det mesta av vår stödverksamhet genom chattverktyget tjejjouren.se, som (av samma anledning) inte ens sparar personernas IP-adresser.

Vi föreslår därför att ett system för tillsyn och kvalitetssäkring istället handlar om att kvalitetssäkra de ideella kvinno- och tjejjournernas stödmetoder, rutiner för verksamheten mm. Kvalitet i stödverksamhet bör utgå ifrån de stödsökandes behov och vår målgrupp känner ett stort behov av anonymitet gentemot myndigheter, som vi vill tillgodose för deras skull. Vår riksorganisation ROKS håller för närvarande på att diskutera dessa frågor med Sveriges Kommuner och Landsting.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m fl. (MP) enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar att delvis tillstyrka motionen.
2. Nämnden framför följande.

Att ge skydd, stöd och en väg vidare för kvinnor som utsätts för våld tillhör socialtjänstens viktigaste uppdrag. Som motionärerna framhåller behöver kvinnofridsarbetet i staden förstärkas, inte minst för utsatta grupper som kvinnor med missbruk och papperslösa kvinnor. Att ge t.ex. Q-jouren en stabil finansiering skulle vara en bra början på en sådan förstärkning.

Motionärerna lyfter fram ett antal förslag till utredningar och åtgärder. Vi anser att Kriscentrum för kvinnor självklart ska ta emot papperslösa kvinnor, vilket bör vara ett uttryckligt uppdrag från stadens politiker. Staden ska också stödja ideellt drivna kvinnojourer i att ta emot papperslösa. Vi håller också med om att fler hyresrätter till rimliga hyror behöver byggas i Stockholm.

Staden bör utreda hur kvinnojourerna kan kvalitetssäkras med utgångspunkt i den rapport som Socialstyrelsen ska publicera i september. Att utredningen ska göras bör dock fastslås redan nu. Utredningen bör överväga både motionens förslag och andra möjligheter till förbättring av stödet till kvinnor som utsätts för våld.

Reservation anfördes av ledamoten Inger Stark (V) enligt följande.

1. Socialnämnden föreslår att kommunfullmäktige bifaller motionen.
2. Därutöver anför nämnden:

Anledningen till att vi skrev den här motionen var att de flesta av våra kvinnojourer är fullbelagda och att det är svårt för kvinnorna att komma vidare till ett tryggt boende. Vi får positiva svar från förvaltningen på några av våra förslag men tyvärr saknas svar på flera krav.

Förvaltningen menar att det finns lagstöd för att ge papperslösa kvinnor skydd. Dock har ingen papperslös kvinna sökt sig till Kriscentrum för kvinnor. Några av de övriga jourerna har haft några få papperslösa. Här skulle det behövas en analys. Det är knappast så att de papperslösa kvinnorna inte är utsatta för våld.

När det gäller vårt krav att undersöka möjligheterna att öppna ytterligare ett kriscentrum i norra Stockholm får vi inget svar. Menar förvaltningen att det inte behövs ytterligare ett kriscentrum?

Förvaltningen hänvisar i sitt svar till två nationella utredningar varav den ena ska vara klar i september 2013 och den andra i juni 2014. Vi menar att Stockholms stad skulle kunna gå före som gott exempel. Vägledande material och långsiktiga, hållbara villkor för jourerna är av yttersta vikt, Stockholm skulle kunna vara ett föredöme.

Ett ramavtal och en kvalitetssäkring av de jourerna som får bidrag från staden borde verkligen vara en självklarhet. Vi ser fram emot att så sker!

Även om arbetet mot våld i nära relationer och för skydd för de utsatta har gått framåt i vissa nämnder efter tidigare brister finns det kvarstående brister i flera av våra stadsdelsnämnder. Bland annat därför är våra krav på kartläggning av stadsdelsnämnderna och kvalitetssäkring så viktiga. När det gäller tillgången på bra och billiga lägenheter för trygg utslussning är vi helt överens med förvaltningen. Det måste byggas billiga hyresrätter, det görs inte i dagsläget.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Ewa Larsson m.fl. (MP), ledamot Claes Elmgren m.fl. (S) och ledamot Josefin Morge (V) enligt följande.

Att nämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen

Att nämnden därutöver anför följande:

Förvaltningens svar på motionen är bra och vi ser positivt på den riktning Skarpnäcks Stadsdelsförvaltning tar. Mäns våld mot kvinnor är ett samhälls- och folkhälsoproblem som kräver tydliga prioriteringar, men vi ser att man behöver göra mer.

Att erbjuda kvinnofridsboende

Skyddet för kvinnor och barn har stärkts genom ändringen i socialtjänstlagen 2007. Därför borde det märkas tydligare i hur stadsdelen organiserar sig och bedriver kvinnofridsarbete. I Rinkeby-Kista finns ett särskilt kvinnofridsboende som fungerar väldigt bra. Det vore önskvärt att Skarpnäcks stadsdelsförvaltning undersökte möjligheten att erbjuda ett sådant boende och en utökad permanent verksamhet, möjligen i led med den evidensbaserade verksamheten ATV som idag finns i Norge.

Även utsatta papperslösa kvinnor har rätt till hjälp

Kvinnor som lever gömda i Sverige som papperslösa är en grupp, som i större utsträckning än andra, utsätts för våld, sexuella övergrepp och misshandel. Män utnyttjar flitigt det faktum att dessa kvinnor saknar rättigheter i samhället och oftast inte vågar anmäla förövarna till polisen. Vi vill påminna Skarpnäcks stadsdelsnämnd och ledamöter att Sverige enligt internationella konventioner är skyldiga att erbjuda stöd och skydd till vålds- och övergreppsutsatta. Stockholms Stad stödjer flera kvinnojourer med verksamhetsbidrag. Dessa verksamheter ska komplettera socialtjänstens insatser. Några av dessa jourer har även kontakt med papperslösa. Därutöver betalar stadsdelarna för enskilda våldsutsatta kvinnor, men inte papperslösa.

Vi menar att skyddet för alla flickor och kvinnor som utsätts för hot, misshandel, utpressning, trakasserier eller sexuella övergrepp ska vara en prioriterad och självklar del av stadsdelsnämndernas ansvar. Att göra så är dessutom att följa rådande FN-konvention om medborgerliga och politiska rättigheter oavsett ursprung.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Ornina Younan m.fl. (S) och Jonas Ljungstedt (V) enligt följande.

att tillstyrka motionen
att därutöver anföra

I motionen föreslås en hel del åtgärder för att stärka kvinnojourerna. Vi ställer oss bakom dessa förslag. Bland annat föreslås att stödet till papperslösa kvinnor ska bli bättre. I förvaltningens text beskrivs bra den utsatta situation som dessa papperslösa kvinnor befinner sig i. Dessutom att socialtjänstens möjligheter att kunna ge hjälp försvåras av underrättelseskyligheten till polisen. Vi anser också att de ideella kvinnojourernas verksamhet är mycket viktig och värdefull, bland annat gentemot papperslösa. Därför är det oacceptabelt att de helt och hållet ska vara hänvisade till det som stadsdelsnämnderna avsätter till föreningsbidrag. Vi instämmer i förvaltningens påpekande att det även kan finnas män i utsatta situationer, liksom i samkönade relationer.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Erik Malm m.fl. (MP) enligt följande.

att delvis tillstyrka motionen,
att därutöver anföra,

Miljöpartiet instämmer i att stadens kvinnofridsarbete behöver förstärkas, inte minst för utsatta grupper som kvinnor med missbruk och papperslösa kvinnor. Till exempel behövs en stabil finansiering för den så kallade Q-jouren för kvinnor med missbruk som misshandlats.

När det gäller papperslösa kvinnor så söker sig förmodligen mycket få till Kriscentrum, även om de i teorin ska kunna bli mottagna där. Vi menar att vore bra om det tydliggörs i uppdraget till Kriscentrum att det ingår i deras uppdrag, det är inte säkert att personalen känner sig säkra på hur reglerna är.

Följaktligen behövs också sätt att informera papperslösa kvinnor att de har en sådan rätt. Vi tror att de som regel inte känner till att det är möjligt eller vågar lita på att det är så. Om de ens vet att kriscentrum finns.

Den regel som förvaltningen tar upp som försvårar, är den om underrättelseskyldighet till polisen. Miljöpartiet har i samarbete med regeringen kommit överens om att denna ska tas bort fr o m med 1 juli 2013. Kvar finns visserligen uppgiftsskyldighet om polisen gör efterfrågningar, men situationen kommer bli klart förbättrad.

När det gäller bostäder övergripande instämmer Miljöpartiet att det är alltför få hyreslägenheter i staden, inte minst på Södermalm. Det gör det mycket svårare för människor i olika livssituationer att bo i stadsdelen, att byta lägenhet och att kunna få förtur genom bostadsförmedlingen. Något som inte minst drabbar kvinnor som behöver lösa sin situation på grund av misshandelsproblematik.

Tillgången till övergångslägenheter är viktig och det är bra att förvaltningen hyr en för att komplettera kvinnojourernas verksamhet. Frågan är om det räcker.

Reservation anfördes av Gunnar Ågren (V) enligt följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande och anför för egen del följande:

Motionens krav är mycket angelägna. De kartläggningar som gjorts visar på brister när det gäller att erbjuda våldsutsatta kvinnor trygga bostäder. Detta gäller i hög grad också på Södermalm. Kvinnojourerna har en mycket pressad arbetssituation.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

Bilaga 2

2013:10

2013:10

Motion av Inger Stark och Jackie Nylander (båda V) om långsiktiga villkor för kvinnojourerna och bättre möjligheter för våldsutsatta kvinnors att komma vidare och få en trygg bostad

Dnr 325-162/2013

Kvinnjourerna måste få helt andra villkor än de har idag. Under hösten har Q-jouren, den enda i länet som tar emot våldsutsatta kvinnor som befinner sig i aktivt missbruk, kämpat för sin överlevnad. Pengarna från länsstyrelsen försvinner vid årsskiftet och det är endast Stockholms stad som bidrar med pengar efter årsskiftet, förutom en liten summa från landstinget. I sista minuten kom pengarna från staden och kvinnor i missbruk kan få en fristad. Om de tillhör en stadsdelsnämnd som satsar de pengar som behövs för en plats.

Kvinnjourer fattas även för papperslösa våldsutsatta kvinnor såväl som för psykiskt och fysiskt funktionsnedsatta. Äldre kvinnors utsatthet är närmast osynliggjord. Kort sagt, det finns för få kvinnojourer, de som finns kan inte möta alla behov och villkoren är alldeles för osäkra. Det behövs en helt annan politik på det här området.

Kriscentrum för kvinnor drivs i kommunal regi. Vi menar att de bör få i uppdrag att även ta emot papperslösa kvinnor. Vår bedömning är att kriscentrum behöver utökas. Det bästa är om ytterligare ett kommunalt kriscentrum öppnar i norra Stockholm.

Det behövs ett regelverk för tillsyn och kvalitetssäkring av jourerna som finansieras helt eller delvis av staden. De ideella jourer som får ekonomiskt stöd av staden ska även få ersättning för att ta emot papperslösa. För att de ekonomiska villkoren ska bli tryggare och långsiktigare bör staden överväga att sluta ramavtal med de jourer som är kvalitetssäkrade. Detta för att jouren ska slippa den ekonomiska oron som ligger i kravet att söka nya pengar varje år.

Stadsdelsnämnderna som köper platser i kvinnojourerna måste också ha tillräckliga resurser, så att kvinnorna får det skydd och det stöd som de och deras barn behöver. Kvaliteten på biståndet ska vara likvärdigt oavsett vilken stadsdelsnämnd kvinnan hör till. Här behövs en kartläggning av hur det ser ut i respektive stadsdelsnämnd

När kvinnan är redo att lämna jouren kommer nästa problem, det finns inga lägenheter att flytta till. I och med detta så blir jourerna överfulla, en kvinna som behöver det kommer inte vidare och en våldsutsatt kvinna som behöver samhällets skydd blir utan. En ohållbar situation!

Den onda cirkeln för kvinnorna i jourboendena måste brytas. Grundläggande är att det byggs tillräckligt många hyresrätter till rimliga hyror, vilket inte är fallet idag. Rätt till förtur finns för våldsutsatta kvinnor som bor i staden, om hotet är aktuellt och allvarligt och resurser till egenhjälp saknas. Våldsutsatta kvinnor från andra kommuner kan i undantagsfall få förtur till lägenhet i Stockholms stad, när polisen säger att det är enda lösningen. Av de som får förtur via bostadsförmedlingen i staden var 14 % kvinnor under 2012. Om kvarsittande kan hävdas, om hyreskontrakt eller om delägar- /ägarskap av villa eller bostadsrätt finns måste det styrkas att detta inte är en resurs innan förtur kan prövas. I avvaktan på provning eller lägenhet måste socialtjänsten kunna erbjuda övergångslägenheter så att kvinnorna kan lämna jourerna.

För en del kvinnor krävs av säkerhetsskäl möjlighet att få lägenhet utanför kommunen. Motsvarande behov finns hos våldsutsatta kvinnor i andra kommuner. Idag finns inget utbytessystem via bostadsförmedlingen. På 90-talet försökte staden och kranskommunerna enas om att hjälpa varandra, men det föll på att intresset att flytta till/stanna i Stockholm var större än att flytta till andra kommuner. Ett hinder idag är också att alla kommuner inte bygger hyresrätter eller inte bygger med rimliga hyror. Ett system med utbyteslägenheter där alla kommuner bidrar proportionerligt, skulle öka kvinnors möjligheter att få en säker bostad.

Vi föreslår därför att

3. kommunfullmäktige ger socialnämnden i uppdrag att undersöka möjligheterna att öppna ytterligare ett kommunalt kriscentrum för kvinnor i norra Stockholm.
4. Kriscentrum för kvinnor ges i uppdrag att ta emot även papperslösa kvinnor.
5. staden skapar ett regelverk för tillsyn och kvalitetssäkring av de jourer som helt eller delvis finansieras av staden.
6. de ideella jourerna får ekonomiskt stöd av staden att ta emot papperslösa kvinnor.

7. staden bör överväga att sluta ramavtal med de kvalitetssäkrade jourerna.
8. kartlägga stadsdelsnämndernas möjligheter att ge våldsutsatta kvinnor och deras barn det kvalificerade skydd och det kvalitativa stöd som de behöver, och vid behov tillskjuta mera resurser
9. byggandet av hyresrätter till rimliga hyror utökas väsentligt i Stockholms stad
10. socialtjänsten får tillgång till övergångslägenheter för kvinnor som lämnar kvinnojourerna
11. staden verkar för ett system av utbyteslägenheter med andra kommuner i länet för de kvinnor som på grund av hotbilden inte kan bo kvar i Stockholms stad respektive i sina andra hemkommuner.

Stockholm den 23 januari 2013

Inger Stark

Jackie Nylander